

k r o z P R I S T U P A N J E k a P R A V D I

Fond za humanitarno pravo

Teme biltena **kroz PRISTUPANJE ka PRAVDI** odnose se na prepreke i rešenja za uspostavljanje vladavine prava i odgovornosti u vezi sa zločinima počinjenim u nedavnoj prošlosti i težiće afirmisanju potreba pojedinaca i društva koje proističu iz tog iskustva, a u okviru pregovora o članstvu Srbije u EU.

1/2014

[uvodnik]

Suočavanje sa nasleđem ratova mora biti deo pregovora EU sa Srbijom

Sandra Orlović, izvršna direktorka FHP

Početak pregovora Srbije sa Evropskom unijom (EU) su domaći političari opravdano nazvali istorijskim događajem. Naše društvo i njegove institucije zakoračili su stazom najozbiljnijih reformi u istoriji Srbije. Očekivano, EU će proces pregovora otvoriti poglavljima 23 i 24, u okviru kojih će Srbija harmonizovati propise sa pravnim tekovinama EU u oblastima pravosuđa, ljudskih prava, bezbednosti, slobode i pravde. Cilj ovih pregovaračkih poglavlja je da Srbija postane stabilna pravna država, netolerantna prema korupciji i kriminalu,

posvećena i efikasna u zaštiti svih ljudskih prava svakog pojedinca.

Od pada Miloševićevog režima, ljudska prava su postala sveprisutna društvena tema. Osnovane su institucije i usvojeni zakoni koji bi trebalo da poboljšaju ostvarivanje prava građana i iskorene samovolju predstavnika institucija. Napredak u ostvarivanju ljudskih prava u Srbiji predstavlja uslov evropskih integracija, ali i obnavljanja šireg međunarodnog kredibiliteta Srbije, posebno u organizacijama poput Saveta Evrope. Terminologija ljudskih prava postala je i deo vokabulara domaćih političara. Čak se i predstavnici ekstremno nacionalističkih partija i organizacija često pozivaju na slobodu govora, mišljenja, udruživanja...

U Srbiji, nažalost, prava žrtava zločina počinjenih tokom devedesetih nikada nisu postala deo diskursa ljudskih prava. Obavezu kažnjavanja krivaca za te zločine, predstavnici vlasti predstavljaju kao nametnuti zahtev Zapada (saradnja sa Haškim tribunalom) ili kao napore institucija da „speru ljagu sa srpskog naroda i države“ (domaća suđenja za ratne zločine). Kada je reč o obavezi institucija da obezbede pravičnu satisfakciju, rehabilitaciju i druge mere podrške i solidarnosti sa žrtvama, ona je bez presedana u regionu - prava žrtava unisono negiraju i Vlada i sudovi. Čak i institucije poput Kancelarije za ljudska i manjinska prava, Zaštitnika građana ili Poverenice za zaštitu ravnopravnosti „imaju razumevanja“ za ove probleme, ali odriču da su oni deo njihove nadležnosti.

Policija i vojska Srbije počinile su najbrojnije zločine u ratovima u bivšoj Jugoslaviji. Zbog toga, promena slike o Srbiji kao zemlji odgovornoj za sistemske zločine tokom poslednjih ratova, u velikoj meri zavisi od reformi ovih institucija. Jačanje civilne kontrole vojske ističe se kao veliko dostignuće dosadašnjih reformi, ali ono je gotovo

bez uticaja na promenu pomenute slike. Jer, podsetimo, zločini su počinjeni ne zato što su se vojska ili policija otrgle civilnoj kontroli, već zato što su bile deo jedinstvenog sistema koji je osmislio i vodio politiku zločina. Mnoge osobe koje su u vreme zločina pripadale zloglasnim jedinicama ili bile na odgovornim pozicijama u vojnoj i policijskoj hijerarhiji danas su i dalje deo vojnih i policijskih struktura. O tome govori i podatak da je deset odsto optuženih za ratne zločine u Srbiji u momentu podizanja optužnice bilo aktivno u vojsci i policiji. Tako su ljudska prava, pravda i demokratija postale isprazne reči pred jezivim ratnim biografijama pojedinih ljudi u policijskim i vojnim uniformama.

Po svemu sudeći, proces pregovora u okviru poglavlja 23 i 24 poslednja je prilika da se umesto izvinjenja, političkih fraza i eufemizama, o nasleđu ratova u našem društvu govori kroz konkretna dela koja će potvrditi iskrenost Srbije da usvaja vrednosti EU. Jer, uspostavljanje vladavine prava i posvećenost ljudskim pravima znači i posvećenost (pre svega) pravima hiljada žrtava zločina iz devedesetih i suštinskoj reformi institucija koje su te zločine činile. U tom smislu i EU ima istorijsku šansu da, kroz proces pristupanja Srbije EU, po prvi put pomogne uspostavljanju tranzicije pravde u jednom društvu sa tako teškim nasleđem prošlosti i na taj način dugoročno utiče na perspektivu ovog regiona.

Teme biltena - *kroz PRISTUPANJE ka PRAVDI* - odnosiće se na prepreke i rešenja za uspostavljanje vladavine prava i odgovornosti u vezi sa zločinima počinjenim u našoj nedavnoj prošlosti i težiće afirmisanju potreba pojedinaca i društva koje prostiču iz tog iskustva, a u okviru pregovora o članstvu Srbije u EU.

[novosti]

Učešće u procesu pregovora o pristupanju EU

U Briselu je 21. januara 2014. godine održana prva međuvladina konferencija između Evropske unije i Srbije, koja je označila početak pregovora o pristupanju Republike Srbije Evropskoj uniji. Do tada je u okviru poglavlja 23 i 24, koja obuhvataju oblast pravosuđa, osnovnih prava, pravde, slobode i bezbednosti, već bio održan analitički pregled zakonodavstva (eng. screening) u okviru kojeg je predstavljena pravna regulativa Evropske unije i stepen usklađenosti propisa Republike Srbije.

Na inicijativu Pregovaračke grupe za pravosuđe i osnovna prava, koju vodi Ministarstvo pravde i državne uprave, nevladine organizacije učestvovala su u praćenju eksplanatornog i pripremi bilateralnog skrininga. Fond za humanitarno pravo (FHP) priložio je podatke za sedam oblasti, među kojima su: besplatna

pravna pomoć, zabrana diskriminacije, reparacije, sloboda izražavanja, sloboda veroispovesti, efikasna pravna zaštita, pomoć i podrška žrtvama zločina.

Anonimizacija presuda

FHP je uložio žalbu Povereniku za informacije od javnog značaja protiv odluke Višeg suda u Beogradu da FHP-u uskrati integralnu verziju presuda u predmetima Beli Manastir i Gnjilanska grupa. Ova praksa sudova u Srbiji da anonimizuju presude u predmetima ratnih zločina zatamnjenjem pojedinih delova teksta presude u koliziji je sa Ustavom i drugim domaćim, ali i međunarodnim propisima, pre svega sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima (član 6) i Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima (član 14), koji garantuju javnost suđenja, uključujući i javnost, odnosno dostupnost presuda. Evropska konvencija o ljudskim pravima je i deo pravnih tekovina EU, sa kojima Srbija ima

obavezu da se u potpunosti uskladi pre stupanja u članstvo EU.

Neprižnavanje prava na obeštećenje žrtvama ratnih zločina

Prvi osnovni sud u Beogradu doneo je presudu kojom je odbio tužbene zahteve za naknadu štete koje je FHP podneo u novembru 2007. godine protiv Republike Srbije u ime 12 državljana Hrvatske, zbog odgovornosti za torturu koju su preživeli 1991. godine u logorima JNA u Sremskoj Mitrovici i Begejcima. Sud je odbio tužbu sa obrazloženjem da je ona zastarela, te da su bivši logoraši propustili rok za podnošenje tužbe koji je istekao pet godina nakon okončanja zarobljeničtva. Presuda je uskratila pravo žrtvama teških zločina na pravično obeštećenje koje je garantovano domaćim i međunarodnim pravom, uključujući i Evropsku konvenciju o ljudskim pravima.

Suočavanje Srbije sa prošlošću u novom kontekstu

Jelko Kacin, poslanik i specijalni izvestilac Evropskog parlamenta za Srbiju

Uz puno fanfara i političke pompeznosti, dugo očekivani pregovori Srbije o članstvu u Evropskoj uniji (EU) počeli su 21. januara na prvoj međuvladinoj konferenciji EU - Srbija. Iako je sama konferencija trajala tek nešto više od sat vremena, njen simbolički značaj je više nego očit. Nakon 13 godina lutanja, unutrašnjih previranja, atentata na prvog demokratskog premijera, frustrirajuće sporog ekonomskog oporavka, mnogo jakih najava a malo implementacija, Srbija je konačno prelomila i odlučila da stupi na evropski put sa koga (teško) da ima povratka. Postavlja se pitanje - kako će dalje teći proces suočavanja Srbije sa svojom prošlošću u ovom novom kontekstu?

Pre svega, iako nosi mnogo simbolike, ekonomskih prednosti i poboljšanja u očima investitora, puko članstvo u EU ne treba da predstavlja cilj po sebi. Ključ leži u reformama koje idu uz članstvo u EU i koje će, ukoliko budu dosledno sprovedene, transformisati Srbiju u stabilnu i konsolidovanu demokratiju i ekonomiju sa jakim izgledima za ubrzani ekonomski razvoj.

Koje su to reforme koje treba sprovesti? U slučaju Srbije, pojavljuju se dva ključna kriterijuma koji će u velikoj meri odrediti dinamiku procesa približavanja EU: Kosovo i vladavina prava.

Pitanje tranzicione pravde provodi se kroz oba kriterijuma. Suočavanje sa prošlošću će u tom smislu biti

odlučujući integralni deo procesa pregovora o članstvu u EU.

Savet EU je usvojio pregovarački okvir za pregovore sa Srbijom u kome se u tački 12 jasno govori o "punoj normalizaciji odnosa sa Kosovom [...] kroz pravno obavezujući ugovor". Ne ulazeći u to šta će ovaj ugovor sadržati, jedno je sigurno: Beograd i Priština će morati jednom zauvek da reše pitanje svih nestalih, kao i da procesuiraju osumnjičene za ratne zločine i paralelno sa tim pro-aktivno izađu u susret potrebama žrtava ratova i njihovih porodica.

Istovremeno, otvaranjem pregovaračkog poglavlja 23 (pravosuđe i osnovna prava), pitanja vezana za tranzicionu pravdu će neminovno doći u fokus kako domaće javnosti, tako i eksperata Evropske komisije koji će u praksi voditi pregovore u ime Saveta EU.

Iako zajedničko nasleđe EU - *acquis communautaire* - ne propisuje direktno na koji način jedno postkonfliktno društvo treba da se suoči sa prošlošću, jedno je jasno: efikasno procesuiranje ratnih zločina će predstavljati konačni lakmus test za nezavisnost, profesionalnost i efikasnost srpskog pravosuđa.

Sudski procesi protiv osumnjičenih za ratne zločine će se i formalno ustanoviti kao jedan od glavnih kriterijuma za uspešno vođenje pregovora i zatvaranje poglavlja 23. Vladavina prava formalno predstavlja jedan od četiri stuba Kopenhaških političkih kriterijuma članstva u EU: demokratija, stabilnost institucija, vladavina prava i zaštita manjina. Ti kriterijumi su dosledno bili primenjeni na svih 13 članica EU koje su se priključile Uniji od 2004. godine.

Međutim, iskustvo Unije sa ulaskom Bugarske i Rumunije, koje su prema mnogima prerano postale države članice januara 2007. godine, pa i muke Hrvatske, podstaklo je Komisiju da usvoji novi nacrt Strategije proširenja koja u fokus reformi koje vode članstvu stavlja upravo poglavlja 23 i 24. Po ovoj Strategiji koja je usvojena oktobra 2012, predviđeno je da se reforme vezane za pravosuđe i policiju pažljivo prate od samog početka pregovora o članstvu, da bi kroz ispunjavanje kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih ciljeva bila obezbeđena dosledna, pravovremena i puna primena zakona.

Procesuiranje ratnih zločina će imati centralno mesto u uspostavljanju tzv. track record-a važnih procesa koji su dobili konačni sudski epilog. Od Srbije se očekuje da procesuiranje ovih slučajeva ne bude samo u skladu sa međunarodnim humanitarnim pravom i sudskom praksom Haškog Tribunala,

već i da se dosledno primeni domaći krivični zakon.

Tužilaštvo za ratne zločine je uspelo da dovede do kraja procese u slučajevima Ovčara i Zvornik, što predstavlja značajan uspeh. Međutim, primetno je da su procesuirani izvršioci zločina, ali ne i organizatori i naredbodavci. Istovremeno, broj optuženih se iz godine u godinu smanjuje, što je istaknuto i u izveštaju Evropske komisije iz oktobra 2013.

Podjednako važno pitanje je i na koji način država Srbija postupa sa žrtvama zločina i njihovim porodicama. Zakonodavstvo koje pokriva ovu temu (još) ne prepoznaje porodice nestalih i žrtve silovanja kao subjekte koji imaju pravo na državnu pomoć. Aktuelnim zakonom pomoć je predviđena samo za "stradale od neprijateljskih snaga", što predstavlja neshvatljivo usku definiciju.

Pitanja koja pokreće tranziciona pravda su veliki izazov za svaku političku elitu post-konfliktnog društva. U uslovima političkih previranja i teške, ponekad i bezizgledne ekonomske situacije, preke potrebe suočavanja s prošlošću i pomoći žrtvama nasilja postaju, naizgled, nemoguć zadatak. Diskurs u post-miloševićovskoj Srbiji je retko dozvoljavao otvorenu i iskrenu debatu o ovim temama. Retki i hrabri akteri civilnog društva su izneli pitanje odgovornosti Srbije za ratove 1990-ih do današnjeg dana.

U tom smislu, smatram da prava reakcija Srbije na pitanje odgovornih za ratne zločine i pomoći žrtvama zločina tek dolazi. Aprilskim sporazumom između Beograda i Prištine načinjen je prvi i najteži korak u procesu normalizacije odnosa Srbije i Kosova ali, još važnije, time je srpska politička elita napokon odstupila od do sada sveprožimajućeg

nacionalističkog narativa. Tek ovaj korak omogućava iskreno i posvećeno bavljenje pitanjem tranzicione pravde.

Zato s nadom i velikim očekivanjima posmatram početak pregovora Srbije o članstvu u EU. Težak i zahtevan proces pregovora predstavlja odličan okvir unutar koga će se ova pitanja pokretati. Komisija će tokom pregovora o poglavlju 23 o pravosuđu i osnovnim pravima, koje se prvo otvara i poslednje zatvara,

postaviti konkretne kriterijume koji se odnose na ovu oblast. Dvostruki pritisak kako Brisela, tako i domaće javnosti, bi napokon morao da urodi plodom, ali samo uz veliki rad i upornost civilnog društva.

Jedno je jasno: što pre krene u rešavanje pitanja tranzicione pravde, Srbija će olakšati sebi pregovore o članstvu i ubrzati konačan ulazak u Uniju, a time i povratak u evropsku porodicu naroda.

Proveriti prošlost pripadnika službi bezbednosti

Milica Kostić, pravna savetnica FHP

Društvima sa nasleđem ratnih zločina i teških kršenja ljudskih prava, neophodni su različiti mehanizmi za uspostavljanje odgovornosti za zločine iz prošlosti kako bi uspešno ostvarila tranziciju ka demokratskom poretku i vladavini prava. Osnovni mehanizmi su krivična suđenja, utvrđivanje i kazivanje istine o zločinima iz prošlosti i reparacije žrtvama za patnju koja im je naneta. Važan mehanizam tranzicione pravde je i reforma institucija kroz modele lustracije ili vettinga, odnosno ocenjivanje dostojnosti određene ličnosti za vršenje javnih funkcija na osnovu njegove/njene uloge tokom perioda masovnih kršenja ljudskih prava.

Procenjuje se da u Srbiji ima između 400 i 700 hiljada učesnika ratova u bivšoj

Jugoslaviji.¹ Mnogi od njih su nakon okončanja ratova nastavili rad u institucijama. Da li su među njima i oni koji su učestvovali u činjenju, odobravanju i/ili skrivanju zločina? Na pozitivan odgovor upućuju iskustva post-konfliktnih

¹ Narodna skupština Republike Srbije, Javno slušanje odbora za rad, socijalna pitanja, društvenu uključenost i smanjenje siromaštva od 21. marta 2013. godine, izjava Branislave Vajagić, izvršne direktorke Centra za ratnu traumu iz Novog Sada.

Komentarišite tekst na
[#twitter.com/@FHPHLC](https://twitter.com/@FHPHLC) #towardsJUSTICE
i/ili na towardsJUSTICE@hlc-rdc.org

društava u našem susedstvu, podatak da je 15 osoba u momentu optuživanja za ratne zločine u Srbiji bilo aktivno u Ministarstvu unutrašnjih poslova (MUP) i Vojsci Srbije (VS), kao i jeziva činjenica da je atentat na premijera Đinđića izvršio državni službenik, pripadnik zloglasnih Crvenih beretki odgovornih za zločine širom bivše Jugoslavije. Logično, nema sigurnijeg okruženja za one koji su počinili nedela od institucija i pozicija moći. Koliko ih još radi u vojsci, policiji, tajnim službama, ministarstvima? Da li su oni, zbog inherentno sporih i selektivnih krivičnih postupaka, faktički amnestirani?

Nakon podizanja najnovijih optužnica protiv aktivnih oficira i podoficira VS i jednog oficira Žandarmerije, Fond za humanitarno pravo je uputio javne zahteve nadležnima, da ova lica budu udaljena iz službe VS, odnosno MUP-a, u skladu sa članom 77 Zakona o VS, odnosno članom 165 Zakona o policiji koji propisuju da se lica protiv kojih je pokrenuta istraga ili su optužena za krivična dela koja mogu štetiti interesima službe mogu privremeno udaljiti sa dužnosti. Početkom januara 2014. godine, komandant Žandarmerije suspendovao je Vladana Krstovića do okončanja krivičnog postupka.

Slučaj Vladana Krstovića pokazao je da institucije pod pritiskom javnosti uvažavaju potrebu da se osobe osumnjičene za teške zločine udalje iz institucija, bar privremeno. Razlozi za to su brojni. Pre svega, zadržavanjem pripadnika vojske i policije u aktivnoj službi dok se protiv njih vode postupci za ratne zločine onemogućava se rad organa uključenih u procesuiranje ratnih zločina. Razumno je pretpostaviti da će tužilaštvu i policijskoj jedinici koji sprovode istragu biti znatno otežan pristup dokazima, a posebno

svedocima. Potencijalni svedoci će biti odvraceni i obeshrabreni činjenicom da svedoče protiv predstavnika države. Na simboličkom nivou, zadržavanje osumnjičenih za zločine u službi šalje negativnu poruku i žrtvama ratnih zločina. Naime, pripadnici vojske i MUP-a počinili su na desetine masovnih zločina tokom ratova u bivšoj Jugoslaviji. Za vraćanje poverenja žrtava u ove institucije potrebno je mnogo vremena, ali i iskrenih i snažnih gestova koji šalju drugačiju poruku od onih iz devedesetih - a jasan i netolerantan odnos prema odgovornima za zločine je jedan od najvažnijih.

Međutim, udaljavanje osumnjičenih za ratne zločine iz službe samo u slučaju pokretanja krivičnog postupka je ad hoc mehanizam. Osim što je moguć jedino u slučajevima formalnog pokretanja krivičnog postupka, on je bez šireg društvenog i simboličkog značaja i za posledicu ima da najveći broj odgovornih u odsustvu krivičnih postupaka uživa državne privilegije.

Imperativ obnavljanja poverenja u institucije i uspostavljanje vladavine prava nameće potrebu sistemske provere ratne prošlosti pripadnika vojske, policije i svih drugih bezbednosnih službi. Solidan primer i iskustvo dolazi iz susedne Bosne i Hercegovine (BiH), u kojoj je tokom rata bio angažovan i veliki broj pripadnika državnih snaga bezbednosti Srbije. Prema planu UN-MIBH (misija Ujedinjenih Nacija u BiH) iz 1999. godine, 23.751 policajaca iz BiH podvrgnuto je proveru. Inicijalna provera podrazumevala je minimalne standarde: godište, državljanstvo, minimalna obučenost, neosuđivanost odnosno neoptuživanost. Službenici koji bi prošli ovu inicijalnu proveru su dobijali privremenu dozvolu za rad, a potom bi ulazili u postupak detaljnije provere.

Naredni krug provera obuhvatao je sledeće kriterijume: teža povreda prava ili dužnosti; lažno predstavljanje UN-MIBH-u; kršenje imovinskih propisa; kao i "dela i/ili propusti, i/ili funkcije iz perioda od aprila 1992. do decembra 1995, koje pokazuju nesposobnost ili nespремnost da se pridržavaju međunarodno priznatih standarda ljudskih prava." U kontekstu tranzicione pravde, poslednji kriterijum je ključan i on je utvrđivan na bazi četiri glavna izvora: baze podataka Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, izjava žrtava i svedoka, informacija od nevladinih organizacija, kao i podataka u formularima koje su popunjavali proveravani policijski službenici. Licima koja nisu prošla proveru je bilo zabranjeno zapošljavanje u bilo kom organu izvršne vlasti.

Pozitivno-pravni propisi u Srbiji ne predviđaju bilo kakvu vrstu provere ratne prošlosti pripadnika VS ili MUP-a. Prema relevantnim propisima, oni prolaze kroz „bezbednosne i psihofizičke provere“ i to samo prilikom zapošljavanja novih osoba. Nema retroaktivnih provera onih koji su kao vojnici ili policajci bili učesnici sukoba. Čak ni pripadnici MUP-a zaduženi za istragu ratnih zločina ili čuvanje zaštićenih svedoka ne prolaze kroz provere koje se tiču ratnog angažovanja.

U Srbiji je neposredno nakon demokratskih promena usvojen Zakon o odgovornosti za kršenje ljudskih prava (Zakon o lustraciji), koji je 2013. godine prestao da važi, a da nikada nije primenjen. Prema ovom Zakonu, Komisija je bila nadležna za proveru čelnika bezbednosnih službi, i to samo za krivična dela kod kojih je nastupila zastarelost.

Pre postavljanja čelnika bezbednosnih službi, organi nadležni za njihov izbor su bili u obavezi da „bez odlaganja podnesu zahtev za proveru kršenja ljudskih prava Komisiji“. Provera nižerangiranih vojnih i policijskih službenika ni ovim Zakonom nije bila predviđena.

Opređeljenje Srbije da reformama u okviru EU integracija uspostavi odgovorne institucije i sistem vladavine prava između ostalog znači i da u njima ne može biti mesta za one koji su vršili, odobravali ili prikrivali zločine. U tom smislu, uspostavljanje stalne procedure provera pripadnika bezbednosnih službi koja će obuhvatiti sve pripadnike tih službi se postavlja kao imperativ. Provere moraju uključivati proveru njihovog angažovanja, odnosno činjenja ili prikrivanja zločina, kao i propuste da spreče kršenja ljudskih prava tokom oružanih sukoba na prostoru bivše Jugoslavije. Organ koji bi takve provere sprovodio bi trebalo da, pored kriterijuma primenjenih u procesu u BiH, vrši i provere uvidom u spise Bezbednosno-informativne agencije i drugih službi, sudske spise, kao i spise drugih državnih organa i organizacija koje imaju javna ovlašćenja.

Uspostavljanje procedure za ocenu dostojnosti vršenja javnih funkcija na osnovu angažovanja tokom rata danas je jedan od najvećih izazova za institucije i društvo u Srbiji, jer se na nekim od najviših pozicija u vojsci i policiji nalaze upravo osobe čija je biografija u senci ozbiljnih dokaza o njihovoj odgovornosti za zločine. Zbog toga će odnos političke elite prema ovom izazovu predstavljati pravu meru posvećenosti i iskrenosti u uspostavljanju demokratskih sistema vrednosti u Srbiji.

[Suđenja za ratne zločine - pregled]

Predmet Sanski Most

Protiv Miroslava Gvozdena vodi se postupak zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva. Njemu se optužnicom Tužilaštva za ratne zločine (TRZ) stavlja na teret da je zajedno sa četiri pripadnika Vojske Republike Srpske, sveteći poginulog brata, 5. decembra 1992. godine u mestima Tomašica i Sasine (opština Sanski Most, BiH), ubio šest i ranio jednog civila.

Suđenje koje je bilo zakazano za 10. januar 2014. godine nije održano iz procesno-formalnih razloga. Odlučujući o prigovoru, Vanraspravno veće Višeg suda u Beogradu donelo je naredbu da se optužnica vrati TRZ na istragu. TRZ međutim, smatra da je naredba Suda nezakonita, jer se potvrđena optužnica ne može vraćati u fazu istrage, a posebno imajući u vidu da je istraga već vođena po naredbi Kantonalnog tužilaštva u Bihaću. Stoga je TRZ vratilo predmet sa svojim mišljenjem Vanraspravnom veću Višeg suda u Beogradu na ponovno odlučivanje.

Predmet Bihać

Protiv Đure Tadića vodi se postupak zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva. On se optužnicom TRZ tereti da je kao pripadnik Vojske Republike Srpske zajedno sa još sedam pripadnika vojske i policije, 23. septembra 1992. godine u mestu Duljci

(opština Bihać, BiH) učestvovao u ubistvu 18 i pokušaju ubistva jednog civila bošnjačke nacionalnosti dok su izvršavali radnu obavezu, berući šljive.

Dana 28. januara 2014. godine, stranke u postupku su iznele završne reči. Tužilac smatra da je tokom postupka na nesumnjiv način dokazano da je okrivljeni Đuro Tadić počinio delo koje mu je stavljeno na teret na način kako je to opisano u optužnici, te je zatražilo da mu Sud izrekne kaznu zatvora u trajanju od 15 godina. Branilac i okrivljeni smatraju da tokom postupka nije dokazana krivica okrivljenog Tadića. Oni takođe smatraju da na okrivljenog prebacuju krivicu njegov brat Jovica i bratanac Zoran Tadić, jer su prilikom suđenja u Bihaću sklopili sporazum o priznanju krivice.

Ulice Bihaća tokom rata

Dana 6. februara 2014. Sud je izrekao presudu kojom je Đuru Tadića oglasio krivim, našavši da je izvedenim dokazima ne-

sporno utvrđena njegova odgovornost, i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od 10 godina. Prilikom odmeravanja kazne, Sud je optuženom kao olakšavajuće okolnosti cenio njegove porodične prilike, neosuđivanost i životnu dob, obzirom da je star 65 godina, dok je kao otežavajuće okolnosti cenio težinu nastalih posledica, odnosno broj žrtava koje su mahom bile žene i stariji ljudi, ali i jedna devojčica od 13 godina.

Predmet Ćuška/ Qyshk

Protiv Toplice Miladinovića i još 12 okrivljenih vodio se postupak zbog krivičnog dela ratni zločin protiv civilnog stanovništva. Oni su se optužnicom TRZ teretili da su, kao pripadnici 177 Vojno-teritorijalnog odreda Peć, tokom aprila i maja 1999. godine u selima Ljubenić/Lybeniq, Ćuška/Qyshk, Pavljan/Pavllan i Zahać/Zahaq (opština Peć/Pejë, Kosovo) ubili najmanje 109 albanskih civila.

Tokom januara tužilac, zastupnici oštećenih i odbrana izneli su završne reči. Tužilac je smatrao da je nesporno dokazano da su okrivljeni izvršili krivično delo za koje se terete, pa je zatražio za iste kazne zatvora u trajanju od 5 do 20 godina. Advokati FHP-a -

punomoćnici oštećenih - ukazali su tokom svojih završnih reči da tokom postupka nije utvrđena potpuna istina, jer je u potpunosti zanemarena uloga u zločinima hijerarhijski viših oficira od okrivljenog Toplice Miladinovića, kao i uloga policije.

Groblje u Ćuški/Qyshk

Viši sud u Beogradu izrekao je 11. februara 2014. godine presudu kojom je devet pripadnika 177. Vojno-teritorijalnog odreda oglasio krivim zbog ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i osudio ih na kazne zatvora u trajanju od 5 do 20 godina, dok su dvojica optuženih oslobođeni od optužbe. Trojici optuženih izrečene su maksimalne kazne zatvora u trajanju od po 20 godina. Predsednica Veća je tokom izricanja presude istakla da je tokom suđenja utvrđeno da su osuđeni pripadali regularnoj vojsci, te da nije reč ni o paravojnoj jedinici.

Fond za humanitarno pravo

Dečanska 12
11000 Beograd, Srbija

Tel: +381-11-3349-600
+381-11-3349-766
+381-63-210-536

e-mail: office@hlc-rdc.org
www.hlc-rdc.org

Društvene mreže:

 @FHPHLC #towardsJUSTICE

 fond.za.humanitarno.pravo

 presshlc

k r o z
P R I S T U P A N J E
k a P R A V D I